

ТОМ 5 БЯЛА РЕКА

РАЗДЕЛ 8

**РЕГИСТЪР НА ВСИЧКИ ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ В ОБХВАТА НА
БДИБР, ОТНАСЯЩИ СЕ ЗА ОТДЕЛНИ ПОДБАСЕЙНИ, СЕКТОРИ,
ПРОБЛЕМИ ИЛИ ТИПОВЕ ВОДИ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПУРБ**

При изготвяне на ПУРБ следва да се съобразим със съществуващите стратегии, планове и програми на национално, регионално и местно ниво. Освен това считаме, че ПУРБ трябва да вземе предвид и изготвените до момента Планове за управление на защитени територии по смисъла на ЗЗТ. Съществуват множество стратегии, планове и програми, но за целите на ПУРБ сме се ориентирали към основните такива, определящи посоката на развитие, както и тези, които имат пряко отношение към управление на дейностите по околната среда и водите.

В следващата таблица е представен списък на всички налични в БДИБР планове, програми и стратегии.

Таблица № 8-1 Планове, програми и стратегии, налични в БДИБР

Национални стратегии, планове и програми	
1	Национален план за развитие на РБългария за периода 2007-2013 г.
2	Национална стратегия за регионално развитие на Р.България за периода 2005 - 2015г.
3	Национална стратегия за интегрирано развитие на инфраструктурата на РБългария и оперативен план за изпълнение за периода 2006-2015 (инфраструктура, свързана с опазването на околната среда)
4	Оперативна програма околна среда 2007-2013 г.
5	Национален план за действие и опазване на биологичното разнообразие 2005-2010 г.
6	Национална стратегия за Опазване на Биологичното разнообразие 2005-2010г.
7	Национален Стратегически План за Рибарство и Аквакултури 2007-2013г.
8	Оперативна програма за рибарство и аквакултури 2007-2013г.
9	Национална стратегия за устойчиво развитие на екотуризма в РБългария 2009-2013 г.
10	Национален план за развитие на биологичното земеделие в България в периода 2007-2013г.
11	Стратегия за изграждане на екологична мрежа НАТУРА 2000 в РБългария
12	Национална програма за необходимите мерки в условията на тенденция към засушаване

Национални стратегии, планове и програми	
13	Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в България (2007-2013)
14	Национална стратегия за развитие и управление на водния сектор 2004 - 2015 г.
15	Стратегия за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията в Р. България
16	Национална програма за приоритетно изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води /ГПСОВ/ за населените места с над 10 хил.еквивалент жители в РБългария
17	Национална програма за изграждане на мрежи за отпадъчни води и колектори в селища над 10 000 жители
18	Национална програма за управление дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г.
19	Национална здравна стратегия 2008 – 2013 г.
Регионални планове за развитие	
1	Регионален план за развитие на Южен централен район за планиране за периода 2007-2013 г
Областни стратегии за развитие	
1	Стратегия за развитие на област Хасково
2	Стратегия за развитие на област Кърджали
Общински планове за развитие	
33	План за развитие на община Ивайловград за периода 2007-2013 г.
44	План за развитие на община Крумовград за периода 2007

Всички национални, регионални, областни и общински планове, стратегии и програми, могат да бъдат разгледани в сайта на МОСВ – www.moew.government.bg, както и в Портала за обществени обсъждания - www.strategy.bg

1. Национални стратегии, планове и програми – кратко описание

■ **Национален план за развитие (НПР) на РБългария за периода 2007-2013 г.** - Има за цел да опише социално-икономическото развитие на страната и да идентифицира основните социално-икономически проблеми и тесни места, които задържат развитието. Разглежда общата макроикономическа рамка на социално-икономическите процеси в страната: макроикономическата стабилизация след 1997 г., устойчивият и относително висок растеж на БВП, задълбочаването на финансовия пазар, тенденциите на пазара на труда и бизнес средата. Направен е и сравнителен анализ между България и средните стойности за ЕС на някои основни макроикономически показатели. Обърнато е внимание на производствения сектор –

относителна неразвитост на сектора на МСП, реструктуриране на монополните отрасли (енергетика, ж.п транспорт и др.), слабата връзка между бизнес, образование и наука, висока енергоемкост на БВП. Добавен е и регионалният аспект на разглежданите икономически и социални процеси. Изследвани са регионалните и вътрешно-регионални различия по отношение на доходи, заетост и качество на инфраструктурата. Друга специфична област, разгледана в НПР, е земеделието и селските райони. Посочени са основните проблеми на сектора - ниска степен на специализация и ниска производителност на земеделските стопанства. Отчетени са специфичните проблеми на селските райони, които оказват съществено влияние върху тяхното развитие в икономически, социален и екологичен аспект. Конкретно за България развитието на селските райони е съществен въпрос, доколкото значителни части от територията и заетостта в страната са обвързани със земеделски дейности.

Базисната инфраструктура се разглежда като съществен фактор както на развитието на местната и национална икономика, така и на качеството на живот. Конкретно внимание е обърнато на областите на транспортната и телекомуникационна инфраструктура, *на инфраструктурата за водоснабдяване, канализация, и преработка на водите, както и на състоянието в елементите на околната среда: води, въздух, почви, биоразнообразие. Направен е също преглед на управлението на отпадъците в страната. Съществуват значителни потребности за модернизиране и разширяване на съществуващата базисна инфраструктура.*

Социалните въпроси и развитието на човешките ресурси е друг съществен компонент на Плана. Изтъква необходимостта от допълнително финансиране за социалните интервенции и за по-добра координация между участващите институции и неправителствените организации.

Прилагането на мерките от област на стратегическа интервенция 5.3.1 “Водоснабдяване и пречистване на отпадните води” на плана ще доведе до подобряване качеството на водните тела в ИБР.

■ Национална стратегия за регионално развитие (НСРР) на Р.България за периода 2005 – 2015 г. - Задачите на НСРР са:

- Да определи стратегическите цели на регионалното развитие на страната за периода 2005 - 2015 г.;
- Да очертае изпълнимата стратегия за постигане на тези цели чрез определяне

на основните приоритетни направления на регионалното развитие и институционалното осигуряване на стратегията;

- Да даде ориентири при формулиране и провеждане на секторни политики с регионални последици и да заложи основата за координация на политиката за регионално развитие и останалите политики в районите за планиране;

- Да даде рамка на плановете и програмните документи на другите териториални нива;

- Да осигури съгласуване между политиките за регионално развитие и териториално устройство с оглед постигане на балансирано териториално развитие;

- Да приобщи всички заинтересувани страни към изпълнението на политиките, заложи в НСРР.

Националната стратегия за регионално развитие включва и доразвива положителните практики на политиката за регионално развитие през последните години, като ги приобщава към целите и приоритетите на Националния план за развитие. Тя отчита действащите и нови цели на структурните и кохезионна политики на ЕС. Съдържа глава „Околна среда”, в която е обърнато и конкретно внимание на управлението на водите.

Прилагането на мерки, заложи за Южен централен и югоизточни райони за планиране във връзка със Специфична цел 2 към Приоритет 2 за местната екологична инфраструктура и Специфична цел 4 към Приоритет 3 за развитие на екологичния туризъм ще повишат ползите от и ефективността на изпълнението на ПУРБ.

■ Национална стратегия за интегрирано развитие на инфраструктурата на РБългария и оперативен план за изпълнение за периода 2006-2015 (в частта за инфраструктурата, свързана с опазването на околната среда)

Националната стратегия за интегрирано развитие на техническата инфраструктура в синтезиран вид проектира намеренията, целите и приоритетите на инвестиционната политика на правителството за периода 2006-2015 година.

Основната цел е да се създаде дългосрочна рамка за интегрирано развитие на инфраструктурата.

Оперативния план за изпълнение на приоритетните проекти изразява политическата воля на правителството да подготви и реализира конкретни проекти

отговарящи на целите и приоритетите зададени от Стратегията, като се отчитат реалните възможности за финансово осигуряване от различни източници.

Стратегията разглежда ръзличните видове инфраструктура, една от които е „Инфраструктурата, свързана с опазването на околната среда”

Стратегическата цел е подобряване и развитие на екологичната и водоснабдителната инфраструктура.

В изпълнение на стратегическата цел са дефинирани следните **основни цели**:

1. Подобряване състоянието на водите;
2. Осигуряване на вода и преодоляване на режима на водопотребление в значителен брой селища;
3. Привеждане в съответствие с европейските норми и стандарти на съществуващите съоръжения за третиране на отпадъците и изграждане на нови съоръжения;
4. Изграждане на инфраструктурата за обезвреждане на опасни отпадъци на национално ниво;
5. Въвеждане на системи за разделно събиране и последваща повторна употреба и рециклиранена отпадъците от бита и др.

Предложен е и оперативен план за действие, включващ приоритетни проекти и критерии за определянето им, разгледани са възможностите за публично-частно партньорство в областта на водоснабдяването и третирането на отпадъци и редица други важни въпроси, засягащи управлението на околната среда на местно, регионално и национално ниво.

Стратегическата цел и мерките, заложи в стратегията и оперативния план, свързани с развитието и подобряването на екологичната и водоснабдителната инфраструктура ще спомогнат за постигането на целите на ПУРБ. Мерките за подобряване на енергийната ефективност и модернизиране на енергийната инфраструктура могат индиректно да доведат до намаляване на замърсяването на водни тела.

■ **Оперативна програма околна среда 2007-2013 г.**

На базата на анализ на настоящата ситуация програмата определя приоритетните за страната области по отношение на сектор “околна среда”, които ще намерят своята реализация и финансиране в рамките на този документ и през този период. Чрез

подобряване и развитие на базисната инфраструктура, свързана с опазване на околната среда, оперативната програма ще допринесе за осъществяването на стратегическата визия за България съгласно Националната стратегическа референтна рамка за периода 2007 – 2013 г., а именно: Към 2015 г. България да стане динамична, конкурентоспособна и достъпна държава-членка на ЕС с високи качество на живот, доходи и социална чувствителност на обществото. Оперативната програма (ОП) се основава на целите и приоритетите на екологичната политика на ЕС и отразява поетите от България международни ангажименти в сектор “околна среда”, както ангажиментите към ЕС, поети по време на предприсъединителния период, заедно със специфичните национални интереси. ОП е изготвена в съответствие с принципите, формулирани в основните национални документи за сектор “околна среда”. ОП съдейства за постигането на следните средносрочни стратегически цели на Националната стратегическа референтна рамка (НСРР) на страната за периода 2007 – 2013 г.:

- *Засилване на конкурентноспособността на икономиката с оглед постигане на висок и устойчив растеж;*
- *Развитие на човешкия капитал с цел осигуряване на по-висока заетост, доходи и социална интеграция.*

За да постигне тези средносрочни цели, България трябва да се фокусира върху четири стратегически приоритета, като първият от тях е приоритет “Подобряване на базисната инфраструктура”. Настоящата ОП ще допринесе основно към този стратегически приоритет на НСРР чрез инвестиции главно в инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда, които ще целят да подпомагат растежа на икономиката и да осигурят по-добър стандарт на живот.

Приоритетна Ос 1 на ОП “Околна среда” се припокрива с целите и мерките за намаляване на замърсяването и постигане на съответствие с европейското законодателство, заложи в ПУРБ. Проектите по Ос 1 на ОП “Околна Среда” са от основно значение за изпълнението на мерките на плана.

■ Национален план за действие и опазване на биологичното разнообразие 2005-2010 г. - Целта на плана е опазване, възстановяване и устойчиво управление на биологичното разнообразие в страната, както и ограничаване на загубата на биологично разнообразие в България до 2010 г.

■ **Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие и план за действие 2005-2010 г.**

Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие (НСОБР) е дългосрочна програма, разработена в съответствие с изискването за национално планиране на природозащитните дейности, залегнало в Конвенцията за биологичното разнообразие от 1992 г., която България е подписала.

ПУРБ залага мерки за системно редуциране на заплахите и намаляване на негативните въздействия върху биологичното разнообразие от човешката дейност. В тази връзка в ИБР положително въздействие могат да окажат мерките за защита на мрежата от защитени територии, опазване на влажните зони и съхранение и опазване на биологичните видове – рибни видове, влаголюбиви растения и др.

■ **Национален стратегически план за рибарство и аквакултури 2007-2013г.**

Националният стратегически план за Рибарство и аквакултури има следните стратегически направления: рибата и рибните продукти трябва да бъдат сред основните елементи на безопасност на храните в България; промоция на концепцията за разнообразяване на риболовните дейности и включване на риболовците в осъществяване на устойчива експлоатация на рибните ресурси; по-добро използване на генетичните възможности на ценните видове /балканска пъстърва, черноморски калкан/, за производството и продажбата.

■ **Оперативна програма за рибарство и аквакултури 2007-2013г. –**

В Оперативната програма са описани политиките и приоритетите за развитие на сектор “рибарство и аквакултури”, както и районите на действие на рибарските групи, които ще получат финансиране от Европейския фонд по рибарство.

Националният стратегически план обследва възможностите за развитие на стопанското отглеждане на риба и аквакултури и любителския риболов във водните тела включително тези в Източнороманския район. Оперативната програма постановява процедурите и сроковете за финансиране на проектите в този сектор от Европейския фонд за рибарство. Един основен приоритет на плана и програмата е развитието на интензивното производство на сладководни рибни видове, което може да повлияе върху качеството и характеристиките на водните тела. От друга страна

стратегическият план предвижда ограничаване на въздействието от регламентирания и нерегламентирания риболов върху рибните ресурси в района.

■ **Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Р България 2009-2013 г.** – Към момента все още не е приета и публикувана специфична програма за екотуризъм. Съществуващата Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма предвижда цялостно насърчаване и институционална подкрепа за екологичния туризъм, което от една страна ще повиши интереса към опазването на природните ресурси, включително водните ресурси и свързаните с тях екосистеми в ИБР. От друга страна повишеният поток от туристи може да окаже негативно влияние и да натовари допълнително водните тела.

■ **Национален план за развитие на биологичното земеделие в България в периода 2006 - 2013 г.** - Документът цели да даде най-важните насоки за осигуряване баланс между достатъчното производство на хранителни продукти, увеличаване на заетостта и превантивното опазване на околната среда. Планът за развитие на биологичното земеделие в България си поставя амбициозната цел до 2013 г. 8% от земеделската продукция на страната да бъде произведена по биологичен начин без използването на изкуствени торове и хербициди. Наред с другите мерки за насърчаване и облекчения за биологичните земеделски производители, въздействието от изпълнението на плана върху водните тела в ИБР ще бъде положително, тъй като ще се намали натоварването със замърсители от земеделското производство и еутрофикацията.

■ **Стратегия за изграждане на екологична мрежа НАТУРА 2000 в РБългария** - Главната цел на стратегията е да посочи на базата на какви принципи и по какъв начин ще бъде изградена екологичната мрежа НАТУРА 2000 в България, така че да представлява функционално единна система от територии за опазване на типове местообитания и местообитания на видове растения и животни. Стратегията има следните 4 основни елемента:

- Процес на изграждане на екологичната мрежа НАТУРА 2000;
- Механизъм на изграждане на екологичната мрежа;
- Постигане на защита в рамките на екологичната мрежа;

- Създаване на съзнание за екологичната мрежа.

Определя методологията и процеса на определяне на зоните под специална защита, във връзка с опазването на птиците (Директива 79/409/ЕЕС) и специалните защитени зони във връзка с опазването на местообитанията (Директива 92/43/ЕЕС), общо познати като защитени зони по НАТУРА 2000. Към началото на 2009 г. териториалният обхват и защитеният статут на зоните са вече определени и имат пряко отношение към конкретните мерки за опазване на повърхностните водни тела в ИБР, заложи в ПУРБ.

■ **Национална програма за необходимите мерки в условията на тенденция към засушаване** - Програмата съдържа конкретни мерки за икономично използване на водните ресурси и включва изграждане и завършване на 9 основни язовира за водоснабдяване, национални програми за изграждане на ПСОВ и канализационни системи в селищата. Националната програма предлага множество конкретни мерки за намаляване на въздействията и ограничаване на щетите от тенденцията за България към засушаване. Тези мерки са насочени преди всичко към осигуряването на вода за питейно-битови и земеделски нужди, и намаляването на загубите. В тази връзка повечето от мерките спомагат за опазването на повърхностните и подземни води в ИБР. Негативно могат да повлияят някои проекти за изграждане на язовири за питейно водоснабдяване.

■ **Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в България (2007-2013)** – Въвежда интегриран подход към физичните, биологичните и социално-икономическите аспекти на процесите на опустиняването. Съдържа мерки за борба с деградацията на земята, които се основават на съществуващи и прилагане планове и програми, съобразени с националната политика за устойчиво развитие. Тези мерки биха могли значително да допълнят и спомогнат мерките за опазване на повърхностните водни тела, предвидени в ПУРБ. От конкретно значение са мерките по Стратегическо направление II на програмата, като например ограничаването на ерозията и добива на баластра от речните тераси. Мерките за възстановяване на поливното земеделие могат да повлияят негативно като ограничат наличните водни ресурси в региона. Специално в Програмата е отбелязана важността

на ПУРБ, разработвани от Басейновите дирекции и интегриране в тях на въпросите на деградацията на почвите и устойчивото управление на земите.

■ **Национална стратегия за развитие и управление на водния сектор 2004 - 2015 г.** - Основните цели на стратегията са:

- Създаване на условия за ефективно управление на водния сектор и прилагане на интегрирания подход при решаване на проблемите
- Създаване на условия за включване на частния сектор, като се вземат пред вид обществените интереси
- Прилагане на структурния подход за управление, като се вземе пред вид регионалното планиране
- Подобряване на услугите в сферата на водите и постигане на стандартите на ЕС.

Така определените цели на Националната стратегия за развитие и управление на водния сектор до голяма степен съвпадат и съответстват с тези на ПУРБ. Като приоритети са набелязани водоснабдяването на населението, опазването на повърхностните и подземни води, и развитието на водностопанските отрасли. Конкретните цели, заложи в стратегията, имащи отношение към ПУРБ включват увеличаването на площта на влажните зони на територията на страната, интегрираното управление на трансграничните водни течения и насърчаване на обратното водоснабдяване в индустриалните предприятия.

■ **Стратегия за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията в Р. България** – В нея са представени проблемите, пред които е изправен водният сектор и е предложен широкомащабен финансов план, за да посрещне нуждите от рехабилитация и финансиране. Основните цели на стратегията са:

- Подобряване на качеството на ВиК услугите;
- Текущо състояние на ВиК мрежата;
- Необходими инвестиции – 9,06 милиарда евро;
- Основни приоритети във водния сектор и финансова подкрепа;
- Рехабилитация на ВиК инфраструктурата в населените места – 2,832 милиона евро;
- Изграждане на нови съоръжения – 1,137 милиона евро;
- Събиране и пречистване на отпадъчните води – 2,962 милиона евро;

- Кредитиране от международни финансови институции – 2,137 милиона евро;

Стратегията обхваща основните аспекти на законовите и институционални реформи във ВиК сектора в България, повечето, от които вече са изпълнени или са в процес на изпълнение към средата на 2009 г. Планът за действие към стратегията предвижда редица необходими мерки за оптимизиране на работата на ВиК дружествата като изготвяне на хидравлични модели, реконструкция на ВиК мрежи и строителство на ПСОВ, които ще се изпълняват и във връзка с прилагането на ПУРБ за ИБР.

■ Национална програма за приоритетно изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води /ГПСОВ/ за населените места с над 10000 еквивалент жители в РБългария - Целта на програмата е по речни басейни да се установят приоритетите за изграждане на Градски пречиствателни станции за отпадъчни води за всички населени места в страната над 10 000 еквивалентни жители, както и националните приоритети. За Източнобеломорския район тези приоритетни райони включват градските агломерации на Стара Загора, Димитровград, Хасково, Казанлък, Пазарджик, Пловдив (доизграждане), Рудозем и Златоград. Към юли 2009 г. повечето от тези ГПСОВ са изградени и функционират или са в процес на технологичен пуск, какъвто е случаят с ГПСОВ на гр. Пазарджик. Тези проекти са от първостепенно значение за изпълнение на целите за подобряване на химичното и екологичното състояние на водните басейни, заложен в ПУРБ.

■ Национална програма за управление дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г. - Националната програма за управление на дейностите за отпадъците е приета от Министерския съвет с Решение №1 от 9 януари 2009 г. Програмата попада в обхвата на областите по чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), включена е към т. 6.1. от Приложение № 1 на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка (ЕО) на планове и програми и е предмет на задължителна ЕО. Необходимостта от извършване на ЕО за тази програма е регламентирана и с чл. 28, ал. 2 от Закона за управлението на отпадъците. Предвид изискванията на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) програмата е

предмет и на оценка за съвместимостта (ОС) с предмета и целите на защитените зони, която се извършва чрез процедурата по ЕО.

■ **Национална здравна стратегия 2008 – 2013 г.** - Националната здравна стратегия, очертаваща насоките и начините за подобряване на здравето състояние на населението ще въздейства на ПУРБ главно чрез планираните дейности за повишаване информираността на гражданите за здравословния начин на живот и за заплахите за тяхното здраве, свързани с качествата на водите.

2. Регионални планове за развитие

■ **Регионален план за развитие за периода 2007-2013 г.: Южен централен район** - Мярка 2.2 от Регионалния план за развитие на Южен централен район включва изграждането на канализационна инфраструктура и пречиствателни съоръжения, които да намалят натоварването със замърсители, например по течението на р. Марица, което се отчита като един от най-големите екологични проблеми на ЮЦРП.

3. Областни стратегии за развитие за 2 области в ИБР (Хасково и Кърджали) - Областните стратегии за развитие за периода 2005-2015 г. формулират на ниво NUTS III визия и стратегически цели за развитие на регионите. В областните стратегии за развитие на всяка от 10-те области, мерките за намаляване на замърсяването на водните обекти от непречистени отпадъчни води са въведени в приоритетите, свързани с опазването на околната среда или подобряването на живота за местното население. От особено значение за съвместното прилагане на ПУРБ и областните стратегии е изпълнението на индикаторите за наблюдение, заложи в последните, включващи изграждане на екологична и хидромелиоративна инфраструктура и мониторинг на компонентните на околната среда.

4. Общински планове за развитие на общините в ИБР - Общинските планове за развитие за периода 2007-2013 г. формулират на ниво LAU 1 визия и стратегически цели за развитие на двете общини, попадащи на територията на Източнобеломорски район. Въпреки различията в заложените приоритети и мерки,

обусловени от местната специфика на природните дадености и икономическото развитие, почти всички общински планове обръщат специално внимание на опазването на околната среда и биологичното разнообразие, опазването на водния ресурс и намаляването на замърсяването на водните тела в общините чрез изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения, както и премахването на незаконните сметища в близост до населените места и бреговете на реките. Действията на общините в тази връзка и настоящото състояние и проблеми са разписани по-подробно в плановете за управление на околната среда, разработени от повечето общини съвместно с общинските планове за развитие.